

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO'QON DAVLAT UNIVERSITET**

“TASDIQLAYMAN”
Qo'qon davlat universitet
rektori D.Sh.Xodjayeva
2025 yil “29” avgust

**MAXSUS PEDAGOGIKA FANLARNI
O'QITISHNING
INNOVATSION MUHITINI LOYIHALASHTIRISH
FANINING O'QUV DASTURI
(Tanlov fan)**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Magistratura mutaxassisligi:	701110301 –Maxsus pedagogika, defektologiya (Logopediya)

Fan/modul kodi MPFO’IML2405		O‘quv yili 2026-2027	Semestr 4	Kreditlar 5	
Fan/modul turi Tanlov		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)		Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Maxsus pedagogika fanlar o’qitishning innovatsion muhitini loyihalashtirish	60		90	150
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o’qitishdan maqsadi – talabalarda alohida yordamga muhtoj bo’lgan va sog’lom bolalar o’rtasidagi to’siqni bartaraf etish, maxsus ta’limga muxtoj bolalar va o’smirlar extiyojini qondirish va ijtimoiy hayotga moslashuviga yo’naltirilgan hamda alohida yordamga muhtoj bo’lgan bolalarni umumta’lim jarayoniga to’laqonli jalb qilish, qo’shishni ifodalovchi ta’lim tizimi bilan tanishtirish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko’nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko’nikmalar, alohida yordamga muhtoj bolalarni umumta’lim maktablariga jalb qilishning mazmun va mohiyatini bilish, ularni hayotda o’z o’rnini topishga o’rgatish, inklyuziv ta’lim mohiyati va ta’moyillarini ochib berish. II. Nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) II. I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-Mavzu. Maxsus pedagogika fanlar o’qitishning innovatsion muhitini loyihalash kursining predmeti, maqsadi va vazifalari. Maxsus ta’limda assistiv axborot-kommunikativ texnologiyalar kursining maqsadi va vazifalari, Maxsus ta’limda assistiv axborot-kommunikativ texnologiyalar mohiyati, Maxsus ta’limda assistiv axborot-kommunikativ texnologiyalarga bo’lgan extiyojlar va uning sabablari haqida tushuncha berish. 2-Mavzu. Rivojlanishida muammolari bo’lgan o’quvchilarning ta’limga integratsiyasi jarayonida yuzaga keluvchi muammolar Imkoniyati cheklangan bolalar turlari va ularni ta’limga jalb etish R.N.B. Bolalar xaqida tushuncha berish. Rivojlanishida nuqsoni bo’lgan bolalarni umumta’lim maktablariga saralash va ularga qo’yiladigan talablar. 3-Mavzu. Maxsus va inklyuziv ta’lim jarayonida qo’llanuvchi texnologiyalar Inklyuziv ta’limga ta’rif. Inklyuziv va maxsus ta’limning qiyosiy taxlili. Integratsiya turlari jismoniy integratsiya, funksional integratsiya, ijtimoiy				

integratsiya. Reabilitatsiya xaqida tushuncha.

4- Mavzu: Koxlear implantasiyaning mohiyati

Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirishning maqsadi, predmeti, vazifalari, ob'yekti.

5-Mavzu. Koxlear implantasiyani amalga oshirish bosqichlari

Koxlear implantasiyaning amalga oshirish bosqichlari. Operatsiyaga tayyorlov jarayonidagi olib boriladigan ishlar. Operatsiya qilish mumkin bo'lgan holatlar. Operatsiyadan keying olib boriladigan ishlar tizimi.

6-Mavzu. Bolalarni tovushlarni idrok etishga tayyorlash

Koxlear implant prosessorining ilk yoqilishi, dasturlashtirilishi va sozlanishi 4-6 haftadan keyin ya'ni, operatsiya yaralari bitganidan so'ng o'tkaziladi.

7-Mavzu. Nutqning rivojlanishi uchun qulay sharoitlarning yaratilishi

Koxlear implantlangan bolalarda nutq va tovushlarni idrok qilish hususiyatlarini inobatga olgan holda nutqni tushunish va eshitishlarini rivojlantirish uchun quyidagi optimal sharoitlar yaratilishi tavsiyalar

8-Mavzu. Axborot kommunikatsiya texnologiyalarning ta'lim tizimiga ta'siri

Imkoniyati cheklangan bolalarni inklyuziv ta'limga joriy etishda maktab direktori, o'qituvchilari, psixolog va defektologlarning vazifalari. Zamonaviy ta'limni tashkil etish va ta'lim samaradorligini oshirish.

9-Mavzu. Logopedik ishlarni rejalashtirish ishlar tizimi

Ta'limda AKTlarni qo'llash o'quv muhitini optimallashtirishga, ta'lim resurslarining foydalanuvchiga mos bo'lgan muqobil shaklini ta'minlashga imkoniyat beradi.

10-Mavzu. Inklyuziv va maxsus ta'lim axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali bartaraf etiluvchi muammolar

O'quv-metodik jarayonda AKTlardan foydalanishning afzalliklari yangi texnologiyalarning kommunikatsiya va o'zaro faoliyat jarayonini yo'lga qo'yishga, ta'lim resurslaridan eng qulay formatda foydalanish imkonini berishga, hamda motivasini oshirishga yordam berishi bilan bog'liq.

11- Mavzu. Innovatsion texnologiyalardan foydalanishning alohida ehtiyojli o'quvchilar uchun afzalliklari.

kompyuterlar o'quvchilarning avtonomligini va ta'lim olish imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi;

o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish imkoniyatini beradi;

alohida ta'limiy ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilar topshiriqlarni o'zining o'quv faoliyati maromida bajara oladilar

12-Mavzu. Pedagogik texnologiyalar rivojlanishi tendensiyalari shakllantiruvchi (avtoritar) ta'limdan shaxsga yo'naltirilgan ta'lim

Yangi ta'lim paradigmasi ta'lim mazmuniga birinchi darajali e'tibor beradigan shakllantiruvchi (avtoritar) yondashuvdan ta'lim jarayoniga va ta'lim oluvchining shaxsiga katta e'tibor qaratadigan shaxsga yo'naltirilgan

yondashuvga o'tish imkoni

13-Mavzu. Bolalar ota-onalari bilan logopedning hamkorlik shakllari

Logoped tomonidan ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil qilish. "3P-reabilitasiya" tushunchasi. 3P-reabilitasiya texnologiyasi asosida bola va ota-ona o'rtasidagi munosabatlarni qayta tiklash.

14-Mavzu. Maktab psixologi bilan logopedning hamkorlik shakllari

Korreksion-tarbiyaviy ish tushunchasi. Koxlear implantli bolalar reabilitasiyasida kompleks yondoshuv. Logoped faoliyatida interaktiv hamkorlik shakllari.

15-Mavzu. Inklyuziv sinf bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishda o'yin texnologiyalarda foydalanish.

Korreksion-rivojlantiruvchi o'yinlarga asoslangan emotsional nutqiy material va o'yin usullari. "Logopedik-ekspress diagnostika", "Gapirishni boshlayman", "Xatolar ustida ishlash", o'yinlar to'plamlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Koxlear implantant tushunchasi. Uning zamonaviy modellari va funksional imkoniyatlari.
2. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirishning maqsadi, predmeti, vazifalari, ob'yekti.
3. Koxlear implantli bolalar bilan ishlash tamoyillari.
4. Me'yorda va eshitishida nuqsoni bo'lgan holatlarda nutqiy faoliyatining rivojlanishining umumiy qonuniyatlari.
5. Diagnostik va metodik xulosalarni shakllantirish.
6. Koxlear implantli bolalarda nutqiy tizim va og'zaki nutqni rivojlantirishning o'ziga xosligi.
7. Koxlear implantli bolalar nutqini: fonetik, fonematik, lug'at, grammatik tomonlarini logopedik tekshirish.
8. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus metodlari.
9. Koxlear implantli bolalar ota-onalari bilan logopedning hamkorlik shakllari
10. Koxlear implantantning yaratilish tarixi.
11. Surdopedagog, surdolog bilan logopedning hamkorlik shakllari
12. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishda o'yin texnologiyalarda foydalanish.
13. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus shakllari va vositalari.
14. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishlarning rejalashtirish
15. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirish ishlar

tizimi

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Seminar mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Koxlear implantant tushunchasi. Uning zamonaviy modellari va funksional imkoniyatlari.
2. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirishning maqsadi, predmeti, vazifalari, ob'yekti.
3. Koxlear implantli bolalar bilan ishlash tamoyillari.
4. Me'yorda va eshitishda nuqsoni bo'lgan holatlarda nutqiy faoliyatining rivojlanishining umumiy qonuniyatlari.
5. Diagnostik va metodik xulosalarni shakllantirish.
6. Koxlear implantli bolalarda nutqiy tizim va og'zaki nutqni rivojlantirishning o'ziga xosligi.
7. Koxlear implantli bolalar nutqini: fonetik, fonematik, lug'at, grammatik tomonlarini logopedik tekshirish.
8. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus metodlari.
9. Koxlear implantli bolalar ota-onalari bilan logopedning hamkorlik shakllari
10. Koxlear implantantning yaratilish tarixi.
11. Surdopedagog, surdolog bilan logopedning hamkorlik shakllari
12. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishda o'yin texnologiyalarda foydalanish.
13. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus shakllari va vositalari.
14. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishlarning rejalashtirish
15. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirish ishlar tizimi

Seminar mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- esse – dolzarb mavzu bo'yicha shaxsiy fikrini tanqid, publitsistik va

boshqa janrlarda yozma bayon qilish;

- dokladlar tayyorlash;
- kurs ishi yozish;
- konspekt yozish;
- glossariy tuzish;
- individual va guruhiiy o'quv loyihasi;
- keys-topshiriqlarini bajarish;
- mavzuli portfoliolar tuzish;
- manbaalar bilan ishlash;
- infografika tuzish;
- darslarning metodik ishlanmalarini tayyorlash;
- darsdan tashqari mashg'ulotlar ishlanmalarini tayyorlash;

ta'lim yo'nalishi(mutaxassislik)ning xususiyatidan kelib chiqqan holda mustaqil ishlarning boshqa turlaridan foydalanish mumkin.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Koxlear implantli bolalar bilan logopedik mashg'ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish metodikasi fanining maqsadi, vazifalari, metodlari va usullari
2. Logopedik mashg'ulot turlari.
3. Koxlear implantli bolalar bilan logopedik mashg'ulot tuzilishi.
4. Koxlear implantli bolalar bilan logopedik mashg'ulotni o'tkazish va tahlil qilishga ko'yilgan talablar.
5. Koxlear implantli bolalarni tekshirish metodikasini tuzish va tekshirish.
6. Tekshirish bo'limlari asosida xulosalar tuzish va umumiy xulosa qilish.
7. Diagnostik va metodik xulosalarni shakllantirish.
8. Nutq kartasini to'ldirish va logopedik xulosa chiqarish.
9. Kuzatilgan individual logopedik mashg'ulot tahlili.
10. Kuzatilgan frontal logopedik mashg'ulot tahlili
11. Koxlear implantli bolalar (tanlov asosida) uchun korreksion ishlarning istiqbol va taqvim rejalarini tuzish.
12. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maqsadi, vazifalari, predmeti, ob'yekti.
13. Koxlear implantantning yaratilish tarixi.
14. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus shakllari va vositalari.
15. Koxlear implantasiyadan so'ng amalga oshiriladigan nutqiy tizim komponentlarini va nutqni shakllantirish bo'yicha ishlarning o'ziga xosligi.
16. Maxsus vositalar yordamida bolalarda nutqni tushunishni va faol nutqni rivojlantirish.
17. Koxlear implantasiyadan so'ng amalga oshiriladigan nutqiy tizim komponentlarini va nutqni shakllantirish bo'yicha ishlarning o'ziga xosligi.
18. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishda

	o'yin texnologiyalarda foydalanish. 19. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan korreksion-tarbiyaviy ish mazmuni. 20. Koxlear implantant tushunchasi. Uning zamonaviy modellari va funksional imkoniyatlari. 21. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirishning maqsadi, predmeti, vazifalari, ob'yekti. 22. Koxlear implantli bolalar bilan ishlash tamoyillari. 23. Me'yorda va eshitishida nuqsoni bo'lgan holatlarda nutqiy faoliyatining rivojlanishining umumiy qonuniyatlari. 24. Diagnostik va metodik xulosalarni shakllantirish. 25. Koxlear implantli bolalarda nutqiy tizim va og'zaki nutqni rivojlantirishning o'ziga xosligi. 26. Koxlear implantli bolalar nutqini: fonetik, fonematik, lug'at, grammatik tomonlarini logopedik tekshirish. 27. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus metodlari. 28. Koxlear implantli bolalar ota-onalari bilan logopedning hamkorlik shakllari 29. Koxlear implantantning yaratilish tarixi. 30. Surdopedagog, surdolog bilan logopedning hamkorlik shakllari 31. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishda o'yin texnologiyalarda foydalanish. 32. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishning maxsus shakllari va vositalari. 33. Koxlear implantli bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishlarning rejalashtirish 34. Koxlear implantli bolalarda eshituv idrokini va nutqini rivojlantirish ishlar tizimi 35. Koxlear implantasiya: texnologiya, tibbiyot, surdopedagogika va logopediyaning rivojlanishidagi innovasiya Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari Talaba bilishi kerak: xalq ta'lim tizimida inklyuziv ta'limga bo'lgan extiyoj, inklyuziv ta'lim va xalqaro xuquqlar, inklyuziv ta'limni amaliyotga joriy qilish

	borasidagi xuquqiy me'yoriy hujjatlar, inklyuziv ta'lim tizimida kadrlarni tayyorlash xaqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) • bolalar huquqlari to'g'risidagi konvensiya, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, Ta'lim to'g'risidagi qonun, Ta'lim hamma uchun reja harakat dasturi, alohida yordamga muhtoj bolalarni o'z sog'lom tengdoshlari bilan umumta'lim tizimida ta'lim olish jarayoni va tamoyillarini tahlil etish va imkoniyati cheklangan bolalarni inklyuziv ta'limga kiritish (saralash) metodikasi, inklyuziv ta'lim jarayonida rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni o'ziga xos xususiyatlarini o'zlashtirish, inklyuziv ta'lim bo'yicha o'quv uslubiy materiallarni ishlab chiqish, inklyuziv ta'limni joriy qilishda jahon tajribasini, inklyuziv ta'limning zamonaviy yutuqlarini tahlil etish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'lishi; talaba alohida yordamga muhtoj bo'lgan bolalarga korreksion yordam berish, inklyuziv ta'limni tashkil etish va olib borish, inklyuziv ta'lim bo'yicha o'quv reja va dasturlarni bola imkoniyatiga moslashtirish, imkoniyatlari cheklangan bolalarni xususiyatlarini inobatga olib, individual dasturlar tuza bilish, bolalarni imkoniyatlarini e'tiborga olgan holda informatsion va pedagogik texnologiyalar asosida o'qitishni tashkil etish malakalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishni topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Nazarova D.A. Surdopedagogika. Toshkent. 2021. Qo'shimcha adabiyotlar 1. G'ulomov S. Axborot tizimlari va texnologiyalari.–T.: «Sharq», 2000 y. 2. Qodirov T., Ernazarov A. Kompyuterda ishlashni o'rganamiz. Metodik

	tavsiyanoma. - A.Avloniy nomidagi XTXQTMOMI, 2006 y. 3. Muminova L.R Inklyuziv ta'lim. Dastur. T., 2014 O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING FARMONI 5. O‘zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda). 6. Mirziyoev. SH.M. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Prezident qarori. (PQ–4860, 13.10.2020 y). 7.Mirziyoev SH.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va Xalq farovonligi garovi.-Toshkent, O‘zbekiston, 2017. 8.“Bola xuquqlari kafolatlari to‘g‘risida” gi Qonun (2008 yil) Axborot manbaalari 9. www. tdpu. uz 10. www. pedagog. uz 11. www. ziyonet. uz 12. www. edu. Uz
7.	Qo‘qon davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashning 2025 yil “ 29” avgustdagi qarori bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun ma’sullar va dastur mualliflari: L.Xayitov - Qo‘qon davlat universiteti «Maxsus pedagogika» kafedراسi mudiri, p.f.b.f.d. (PhD), dotsent.
9.	Taqrizchilar: Akramova X. - Jizzax davlat pedagogika instituti Maxsus pedagogika kafedراسi mudiri, dotsent PhD;